

השפעת השימוש במכפ"ל מרבי

תמר קנת-כהן, שמואל ברונר, כרמל אורן

המרכז הארצי לבחינות ולהערכה

תמצית

מטרת המחקר הייתה לבחון את השלכות השימוש, לצורך קבלה ללימודים, בציון מכפ"ל (מבחן הכניסה הפסיכומטרי לאוניברסיטאות) שמחושב על פי הציונים הגבוהים ביותר בשלושת תחומי המבחן, גם אם ציונים אלו התקבלו מהיבחנות במועדים שונים (להלן "מכפ"ל מרבי"). השימוש בציון זה הושווה למדיניות הנוכחית, של חישוב ציון כללי בכל מועד היבחנות ושימוש בציון הכללי הגבוה ביותר ("מכפ"ל בפועל"). כדי לספק הקשר להשוואה בין שתי החלופות נבדקה גם האפשרות של שימוש בציון מכפ"ל אשר התקבל במועד ההיבחנות הראשון ("מכפ"ל ראשון").

ההשלכות של שינוי מדיניות הקבלה ממכפ"ל בפועל למכפ"ל מרבי התייחסו ל**כמה** (נבחנים ונקודות בציון) ו**ומי** (על פי משתני רקע נבחרים) מרוויחים מן השינוי. נושאים אלה (**מחקר א'**) נבדקו בקרב 67,806 נבחנים במכפ"ל בשנת 2008. ההשלכות שנבדקו נוגעות גם לשינוי הצפוי **בתוקף הניבוי** של מכפ"ל ומרכיביו וכן של ציון הסכם. נושא זה (**מחקר ב'**) נבדק בקרב 57,632 רשומות של תלמידי שנה א' במחזורים תשס"ה, תשס"ו ותשס"ז באוניברסיטאות בישראל.

37% מן הנבחנים שנכללו במחקר א' נבחנו יותר מפעם אחת. מקרב הנבחנים החוזרים 58% היו משפרים את ציונם בשיטת מכפ"ל מרבי יחסית לציונם כיום. השיפור בציון במעבר ממכפ"ל בפועל למכפ"ל מרבי (בקרב המשפרים ציון) הוא כ-13 נקודות בממוצע. לשם השוואה, השיפור במעבר ממכפ"ל ראשון למכפ"ל בפועל בקבוצה זו הוא כ-42 נקודות בממוצע. ניתן להתרשם שהאפקט על הציון של מעבר ממכפ"ל בפועל למכפ"ל מרבי איננו מבוטל. מבין תחומי מכפ"ל, אחוז המשפרים וגודל השיפור היו הגבוהים ביותר באנגלית. בבדיקת האפקט של מעבר ממכפ"ל בפועל למכפ"ל מרבי על פי משתני רקע אחדים, נמצא שהמשתנה **שפת היבחנות קשור** ביותר לגודל השיפור, כאשר השיפור בקרב נבחני ערבית היה גדול מן השיפור בקרב נבחני עברית (6 נקודות לעומת 2 נקודות בממוצע בהתאמה). בבדיקת תוקף הניבוי מעבר לכל הסטודנטים (נבחני פעם אחת, נבחנים חוזרים שאינם משפרים ציון במכפ"ל מרבי ונבחנים חוזרים שכן משפרים ציון במכפ"ל מרבי) נמצא (**מחקר ב'**) ירידה מזערית בתוקף הניבוי של ציון הסכם ומרכיביו במעבר מציון בפועל לציון מרבי. בקבוצת הנבחנים החוזרים שמשפרים במכפ"ל מרבי הצטמצם מעט תוקף מכפ"ל במעבר לציון מרבי. תוקף ציון הסכם לא השתנה במעבר זה. נראה, אם כן, שהירידה (המזערית) בתוקף מעבר לכל הסטודנטים במעבר מציון בפועל לציון מרבי נובעת משני מקורות: האחד

הוא ירידה בתוקף החזאי **בתוך** קבוצת המשפרים במכפ"ל מרבי, והשני הוא צמצום שונות רלוונטית לקריטריון **בין** הקבוצות.

הבדיקה שתוארה נעשתה בהנחה ששינוי במדיניות הקבלה לא ישנה את החלטות הנבחנים להיבחן. הסקת מסקנות ממחקר זה צריכה להביא עובדה זו בחשבון.